

MARKET GARDEN

Nederlandse herinnering aan een zware tijd

Veteranen voorbereidingen voor de 'memorial jump' op Soesterberg.

Historische beslissingen

September 1944. Na de succesvolle invasie op de Normandische stranden en de militaire overwinning op het Duitse leger in Noord Frankrijk en België moest er een beslissing worden genomen hoe Duitsland verslagen zou kunnen worden. De V.S. wilden Duitsland langs een wezenlijk deel van de grens aanvallen om zo een lange frontlinie tot stand te brengen. De Britse veldmaarschalk Montgomery kon de Amerikanen overtuigen die zwaar bewapende Siegfried Linie vermijden en zich op Nederland te concentreren. Eerst moest het gebied oostelijk van het IJsselmeer onder controle worden gekregen, om vervolgens van daaruit dan Noordoostelijk Duitsland binnen te vallen. Het bleek achteraf een dramatische fout welke vele militairen het leven kostte.

Zij vielen uit de hemel

Operatie 'Market' behelsde een veelvoud van para droppingen van het '1st Allied Airborne' leger, met de opdracht de voornaamste bruggen tussen Eindhoven en Arnhem te heroveren en te behouden. Opererend vanuit België zou het '2nd English Army' onder leiding van Generaal Dempsey de hoofd troepenmacht en wapenuitrusting moeten binnenbrengen onder de codenaam 'Operation Garden'.

Daarbij waren zij volledig afhankelijk van de resultaten van 'operation Market', en in het bijzonder van het feit of de bruggen zouden worden veroverd.

Vele Dakota's doorkliefden in massieve golven het luchtruim vanuit Engeland naar Nederland. Op 17 september 1944 tussen 13:00u en 14:00u landden bij Son en Veghel de Amerikaanse '101st Airborne Division Screaming Eagles', bij Grave en Nijmegen de Amerikaanse '82nd Airborne Division All American' en bij Arnhem de '1st English Airborne Division'.

Een gedeelte van de Poolse '1st Independent Parachute Brigade' voerde ook diverse ondersteunende acties uit van de operatie waarbij gebruik werd gemaakt van 'Horsa' zweefvliegtuigen. Maar men kwam zware hobbels tegen onderweg. De terugtrekkende Duitsers vernielden een cruciale brug, en de geallieerden moesten derhalve eerst een nieuwe brug bouwen. Door dit feit liepen de troepen al een vertraging op van 36 uur, maar men kreeg te maken met nog meer factoren welke vooraf onderschat waren. Slecht of niet werkende radio apparatuur veroorzaakte een hiaat in de communicatie voornamelijk in de hoek van de regio Arnhem. Di diverse onderdelen konden daardoor elkaar niet informeren omtrent de al of niet bereikte vorderingen van de operaties.

Het slechte weer was er de oorzaak van dat de aanvoer van goederen logistiek in de soep liepen, en tenslotte vormden twee zwaar bewapende Duitse Divisies welke gelegerd waren op de veluwe een serieuze en acute bedreiging. De zuidelijke regionen van Nederland waren inmiddels bevrijd, maar de sectie Arnhem bleek letterlijk 'een brug te ver', wat later een titel bleek voor een beroemde Wereldoorlog II

film. De impact van deze fase was werkelijk enorm voor hen die daar op dat moment verbleven en overleefden.

Veteranen centraal in herdenkingsdag

Zoals gewoonlijk waren er diverse gebeurtenissen en festiviteiten op de Ginkelse heide en diverse plaatsen in de omgeving om de 'Battle of Arnhem' te gedenken, inmiddels ruim 62 jaar geleden. Eén daarvan is het droppen van parachutisten.

Samenwerkende Engelse en Nederlandse vliegtuigen vormden een formatie in de lucht, vertrekkend vanaf de militaire luchtmachtbasis Soesterberg om de luchtoperaties te symboliseren uit de eerste fase van 'Market garden'. Vele parachutisten zijn geland, meestal van Engelse of Nederlandse luchtmobiele brigades. Voor dit doel werden Dakota's, een Hercules en zelfs een Dornier gebruikt om de mannen te droppen. Onderwijl verzorgde de KLu (Koninklijke Luchtmacht) demonstraties met helicopters, gevolgd door het hoofd evenement van die dag. Sommige veteranen wilden opnieuw springen, zoals zij dat destijds deden en dat elk jaar weer proberen te volbrengen. Er wordt dan altijd gesprongen samen met een begeleidende jonge parachutist, maar tegenwoordig loopt het aantal nog capabele veteranen drastisch terug. Sommigen zijn dan ook al behoorlijk op leeftijd. Zij die de herinneringen van de slag om Arnhem samen delen, zij die het heetst van de strijd hebben gekend zien elk jaar weer hoe de dagen van hen geteld lijken te zijn vanwege hun hoge leeftijd of inmiddels aan ouderdom overleden kameraden. Spoedig zullen de springende veteranen geschiedenis zijn. Niettemin zolan als ze er zijn zal Nederland proberen hen een 'memorial-day' te presenteren op een waardige wijze zoals ze verdienen.

Een leuk intermezzo deed zich voor op Soesterberg toen een oude veteraan vanuit zijn rolstoel op de laadvloer van het Dornier toestel wilde plaatsnemen. Hij vroeg hulp aan een begeleidende vrouwelijke militair. 'Could you help me again please?' vroeg de man nogmaals, en ten derde male vroeg hij om hem in het toestel te drukken. 'Is there a problem Sir?' vroeg de vrouw (heeft u problemen?) De man liet een brede glimlach zien en antwoordde: 'No, no problem, no not at all, but I really like it when a woman touches my ass at my age!' (nee geen probleem maar ik vind het heerlijk als een vrouw aan mijn bips zit op mijn leeftijd) en hij hees zich vervolgens in het toestel!

Het verhaal van John Frost

Op 17 september vlogen we vanuit Engeland naar Nederland en landden met (tot dan toe getrokken) zweefvliegtuigen of per parachute in de buurt van Wolfheze.

De Duitsers werden volledig verrast en overrompeld en we slaagden er bijna in de Duitse Commandant Veldmaarschalk Model gevangen te nemen. Het feit was zo dichtbij verklaarde John Frost, dat één van mijn kameraden de lunch kon voortzetten van Commandant Model in hotel 'De Tafelberg', vlak na diens ontsnapping! De Nederlandse bevolking verwelkomde ons hartelijk, maar het Duitse Commando begreep wat er gaande was, en sloot onmiddellijk de wegen af. In hun haast vergaten ze een toegangsweg vanuit het Zuiden, en mijn bataljon en ik slaagden er nog net voor donker in het gebied aan de Noordelijke zone van de Rijnbrug te bereiken, wat onze missie was daar het gebied in te nemen. Het was onze opdracht de brug in te nemen voordat de Duitsers de kans zouden krijgen de brug te

saboteren, zoals ze de treinbrug nabij Oosterbeek hadden laten exploderen. Toen we de brug bereikten schoten de Duitsers vanaf de zuidkant continu op elk mens of alles wat bewoog. Wij gaven tegenvuur, en leverden zo strijd van zondag tot en met donderdag. Onze radio apparatuur werkte nauwelijks en we konden daardoor niet uitzenden. Wel hadden we een krat met postduiven bij ons welke werden voorzien van een boodschap. Deze duiven vlogen dan terug naar Engeland waar men aldaar dan begreep dat we aan de Noordzijde van de brug zaten en de brug absoluut niet konden innemen vanwege het voortdurende vijandelijke vuur. De duiven zijn hiervoor zelfs officieel onderscheiden ! De Duitsers probeerden ons te isoleren, maar we hielden stand en slaagden er in een aantal gebouwen te bezetten. Zelfs een aanval met gewapende voertuigen werd afgeslagen. We bleven constant bidden dat er versterking zou worden aangevoerd vanuit Oosterbeek en van het '2nd British army' bij Nijmegen maar er verscheen niets dan meer en meer Duitse soldaten.

Moed tot het bittere einde

Uiteindelijk kregen we te maken met zwaar material zoals tanks en hadden we gewoon geen keuze meer. We zaten zonder voorraden menutie en het aantal slachtoffers nam snel toe. De gewonden lagen in de kelders, en er was gebrek aan water. De Duitsers staken de huizen in brand. In de nacht van dinsdag op woensdag waren de meeste huizen totaal verwoest. Woensdagmorgen - ik was weliswaar gewond maar dat was niet van invloed op mijn functioneren - speelde een groot gebouw met ongeveer 200 gewonden in de kelder een rol van betekenis. Toen het gebouw vlam vatte kon ik ze niet in veiligheid brengen. Er waren overigens ook gewonde Duitse soldaten in de kelder aanwezig. Ik slaagde er in in contact te komen met de Duitsers, en in een zeer onrealistische situatie werkten we samen met de Duitsers op dat moment om elk onze gewonden in veiligheid te brengen en te voorzien van water.

Op een gegeven moment werd het schieten hervat, maar omdat alle huizen zo'n beetje verwoest waren was er geen nauwelijks dekking. Vier dagen en nachten sliepen we niet. Op donderdag werden de overlevenden van het '29th parachutist battalion' gevangen genomen. Nadat ik van mijn verwondingen was hersteld werd ik naar Colditz afgevoerd als krijgsgevangene. In het voorjaar van 1945 werden we bevrijd door de Amerikanen en vloog ik terug naar Engeland. Toen we de Engelse kustlijn passeerden riep ik enthousiast: 'Kijk dan, de krijtrotten van Dover !!' Ik was gelukkig en blij weer thuis te komen.

Zal John blijven springen ?

John is nog één van de weinige overlevenden die sprong zoals zij die dit vandaag deden als eerbetoon aan de kameraden die het niet overleefden. Deze mensen zullen dit doen zolang het hun gegeven is. Voor John en de zijnen is hun conditie cruciaal in deze. Parachutisten beschouwen het als een eer om te springen met de 'ouwetjes'. De Nederlandse Luchtmacht is trots dat zij dit deze veteranen nog steeds heeft kunnen aanbieden al die jaren en nog steeds. De heldendaden van weleer zoals destijds hier in 1944 mogen onze waardering verwachten voor hen die hun plicht deden en zorgden dat wij nu in vrede kunnen leven.

Piloot en Vliegtuig – Aranyzas – Cockpit – TopguN – AFM – Aeronautica&Difesa - AirFan

---

Dit artikel is een eerbetoon aan de veteranen die deelnamen in deze herdenkingsdropping van eind 2006.

Les Frater – Harry Herbert – Tom Hicks – Les Lockett – Bernard Murphy – Ron Pearce – Ray Sheriff (blind) – Tom Smithson – Arthur Winstanley

Wim Das & Kees Otten
